

**Ai dreptul să NU fii discriminat
Ai drepturi împotriva discriminării
Folosește-le!**

**Acum poți opri discriminarea
împotriva ta sau a altora**

Romani CRISS - Centrul Romilor pentru Intervenție Socială și Studii

Str. Buzești nr. 19
Sector 1, București

Tel.: +4 021 231 41 44

Fax: + 4 021 310 70 70

E-mail: criss@romanicriss.org
humanrights@romanicriss.org

©**Romani CRISS 2005**

Toate drepturile rezervate

Foto coperta 1 © Organizația “Șanse egale” Zalău

**Ai dreptul să nu fii
discriminat**

**Ai drepturi împotriva
discriminării**

Folosește-le !

**Acum poți opri discriminarea
împotriva ta sau a altora**

Ai fost discriminat, hărțuit sau victimizat pentru că ești țigan/rom ?

Nu ignora această situație.

Ai drepturi !

Mă protejează legea ?

Da.

Discriminarea oricărei persoane pe bază de rasă, naționalitate sau etnie este contravenție, potrivit legislației privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare. Legea protejează persoanele în majoritatea situațiilor, precum la locul de muncă, la angajare, în accesul la serviciile publice administrative și juridice (Primărie, Poliție, Prefectură, Tribunal etc.), la școală, în accesul la locuri publice, libertatea de circulație și așa mai departe.

Dacă tu consideri că ai fost discriminat datorită etniei tale poți să faci plângere la Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării și chiar la instanța de judecată.

¹ Este contravenție potrivit aceleiași legislații, discriminarea unei persoane pe bază de limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectarea HIV ori apartenență la o categorie defavorizată.

Ce lege se referă la discriminare ?

Ordonanța de Guvern nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare cu aprobările și modificările ulterioare².

Ce obțin dacă folosesc legea ?

Dacă ai suferit o discriminare, poți să te adresezi Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării sau instanțelor de judecată.

Instanțele de judecată pot să îți acorde despăgubiri, pot să oblige pe cel care te-a discriminat să înceteze discriminarea, să îți ceară scuze publice, să îți plătească daune morale. Instanța poate chiar să dispună retragerea autorizației de funcționare a unei firme, dacă te-a discriminat.

El, cel care te-a discriminat, va fi sancționat cu amendă de la 2.000.000 lei (200 RON) la 20.000.000 lei (2000 RON), dacă discriminarea te vizează pe tine, respectiv cu amendă de la 4.000.000 lei (400 RON) la 40.000.000 lei (4000 RON), dacă discriminarea vizează un grup de persoane sau o comunitate. Sancțiunile se aplică și persoanelor juridice (instituții, autorități, firme), dacă te-au discriminat.

²Ordonanța de Guvern nr. 137 din 31 august 2000, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 431 din 2 septembrie 2000; Legea nr. 48 din 16 ianuarie 2002 pentru aprobarea Ordonanței de Guvern nr.137/2000, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 69 din 31 ianuarie 2002; Ordonanța de Guvern nr. 77 din 28 august 2003, pentru modificarea și completarea Ordonanței de Guvern nr. 137/2000, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 619 din 30 august 2003; Legea nr. 27 din 5 martie 2004 privind aprobarea Ordonanței de Guvern nr.77/2003, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 216 din 11 martie 2004.

Unde mă protejează legea ?

Legislația anti-discriminare te protejează împotriva discriminării în mai multe domenii. Te protejează în ceea ce privește:

- **Demnitatea umană**
- **Angajarea, profesia, activități economice; raportul de muncă, locul de muncă, salariu, formarea profesională, măsuri disciplinare, sindicat, prestarea muncii;**
- **Serviciile publice administrative și juridice (autorități publice locale și centrale, instanțe de judecată, poliție etc.);**
- **Serviciile de sănătate, medicul de familie, asistența medicală, asigurări de sănătate, serviciul de urgență;**
- **Vânzarea sau închirierea de teren sau locuință, creditul bancar;**
- **Teatre, cinematografe, biblioteci, muzee, magazine, hoteluri, restuarante, baruri, discoteci, indiferent dacă sunt în proprietate publică sau privată;**
- **Tren, metrou, autobuz, troleibuz, tramvai, taxi;**
- **Accesul la educație, înscrierea, admiterea la școală;**
- **Libertatea de circulație, dreptul la libera alegere a domiciliului, accesul la locuri publice.**

La ce se referă legea?

Legislația anti-discriminare garantează protecția împotriva mai multor acțiuni:

- **Discriminare Directa:** când tu ești exclus sau ești restricționat, când altcineva este preferat în locul tău din cauza etniei tale și ți se încalcă un drept

Patru persoane de etnie roma au încercat să intre în incinta unui bar din localitatea Botoșani, însă accesul le-a fost refuzat. La intrarea în incinta barului erau două anunțuri: "Ne rezervăm dreptul de a ne alege clienții" și "Nu servim rromi". Barul a fost amendat cu 8.000.000 lei pentru discriminare.

O firmă angajatoare a solicitat publicarea unui anunț de angajare pe o pagină de internet de mică publicitate cu următorul conținut: "Angajez mecanici auto cu experiență, vârsta 30 - 40 ani și confecționere, croitorese, cu experiență, exclus rom". Firma angajatoare a fost amendată cu 20.000.000 lei pentru discriminare.

- **Discriminare Indirecta:** când o cerință sau o condiție care se aplică tuturor este practic o piedică sau o barieră pentru tine datorită etniei tale

De exemplu, doi patroni de magazin au decis să nu primească femeii cu fuste lungi și largi în magazin. Când o femeie de etnie roma a vrut să intre în magazin, i-a fost interzis accesul pentru ca are fusta lungă. Această condiție se aplică tuturor, însă femeile de etnie roma au fost în mod indirect afectate de această condiție.

- **Victimizare:** când ești defavorizat pentru că ai depus o plângere sau o acțiune în justiție pentru discriminare

De exemplu, dacă vrei să depui o sesizare la Primărie sau la Poliție și îți este refuzată sesizarea pentru că ai depus înainte o plângere împotriva Primăriei sau a Poliției pentru discriminare; sau dacă ești angajat la o firmă împotriva căreia ai depus o plângere privind discriminarea, iar firma îți spune că vei fi dat afară pentru că ai făcut plângere împotriva ei pentru discriminare.

- **Hărțuire:** când ceea ce se face sau spune despre tine sau alții din aceeași etnie crează o atmosferă jignitoare, ostilă sau degradantă.

În cadrul unei conferințe de presă, președintele Consiliului Județean Prahova, a făcut o serie de afirmații la adresa romilor, precizând între altele că eforturile liderilor romilor trebuie să *"... pună apa, săpunul, școala, cartea, ca instrumente de bază în educația lor și în trecerea lor în lumea civilizată"*. Președintele Consiliului Județean a fost amendat cu 20.000.000 lei pentru discriminare.

- **Ordinul de a discrimina:** când împotriva ta sau a altora de aceeași etnie s-a dat ordin să fii discriminat.

Cinci persoane de etnie roma au încercat să intre în incinta unei discoteci din localitatea Roman, însă accesul le-a fost refuzat de bodyguard. Acesta a spus că *"Patronul a dat ordin să nu primească ciori"*. Patronul a fost sancționat cu avertisment, iar instanțele de judecată au obligat discoteca să plătească daune morale, cheltuieli de judecată și sa-și ceara scuze publice într-un cotidian național.

Ce ar trebui să fac?

- **Actioneaza repede** Există termene limită (6 luni) pentru a obține sancționarea într-un caz de discriminare. Ai șanse mult mai mari dacă acționezi repede și ai cât mai multe informații despre cazul tău.
- **Nu uita detaliile cazului** Cu cât ai mai multe detalii despre situația în care ai fost discriminat, cu atât mai ușor va fi soluționat cazul tău. Notează-ți numele posibililor martori, și, dacă poți, cere-le să scrie despre cele întâmplate.
- **Cauta sprijin** Poți obține sprijin sau sfaturi despre cum să acționezi în cazul tău de la organizații ale romilor, organizații de drepturile omului, avocați și Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării.

Cine mă poate ajuta ?

Nu face totul de unul singur. Vorbește cu cineva în care ai încredere. Scrie ceea ce ți s-a întâmplat. Va fi de folos dacă vei depune o plângere împotriva discriminării.

Nu uita că toți suntem egali în fața legii, iar legea există pentru a proteja egal pe oricine.

Decide acum să lupți pentru drepturile tale !

Astfel vei ajuta ca toți să trăim într-un loc în care oricine are dreptul egal de a munci, de a învăța, de a nu fi supus discriminării și prejudecăților.

Unde găsesc sprijin?

· Dacă tu consideri că ai fost discriminat și vrei să faci o plângere, poți să te adresezi unei organizații a romilor, din zona în care locuiești, sau unei organizații de apărare a drepturilor omului, poți să te adresezi unui avocat sau poți să te adresezi Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării.

· Există organizații ale romilor care monitorizează situații de discriminare. Poți obține asistență și sprijin, inclusiv angajarea unui avocat în cazul tău. Poți să te adresezi la:

- Romani CRISS - Centrul Romilor pentru Intervenție Socială și Studii, București, Str. Buzești, nr. 19, Sector 1, tel. 021 231 41 44
- Asociația Șanse Egale Zalău, tel. 074 5 425 716
- Fundația Ruhama Oradea, tel. 0788 325 035
- Asociația Roma AccessTomis Constanța, tel. 0741 266 558
- Asociația Romano Euro Drom Dolj, tel. 0744 536 787
- Asociația Romii Romașcani, Roman, tel. 0723 812 303
- Asociația Divano Romano, Botoșani, tel. 0744 291 858
- Asociația „Egalitate de Șanse” Tulcea, tel. 0740 255 132
- Asociația Studenților Romi Romano Suno, Cluj, tel. 0746 982 429
- Asociația Democratică a Romilor Liberi, Petroșani, tel. 0722 921 124
- Asociația Romilor Buzoieni, Buzău, tel. 0742 156 570
- Asociația Ilo Terno, Galați, tel. 0746 508 713
- Asociația Romii în Europa, Tg. Jiu, tel. 0741 705974

· **Poți să te adresezi instituției specializate în prevenirea și sancționarea discriminării din România. Adresează-te la:**

- **Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării cu sediul în București, Str. Valter Mărcineanu nr. 1 - 3, Sector 1 (intrare prin str. Victor Eftimiu), București, cod 010155, e-mail: cncd@cncd.org.ro, Tel. 021 312 65 79, Fax. 021 312 65 78.**

**Ei au decis să oprească discriminarea.
Ei au spus NU discriminării.
Și tu ai drepturi împotriva discriminării.
Folosește-le !
Ei au decis, ei au obținut sprijin iar
Consiliul Național pentru Combaterea
Discriminării a hotărât.**

PETENT	CONTRAVENȚIONANT	SANCTIUNE	STARE DE FAPT
Prefectura Suceava	Bucovina Sev (Suceava)	Amendă contravențională în cuantum de 2 milioane lei	Publicarea unui articol cu caracter discriminatoriu la adresa etniei rome. În fapt, articolul cu titlul „Afaceri murdare comise de tartorul ARR Suceava”, face referiri la comunitatea romă, afirmând: „un grup de țigani...jegați pe care Petrescu îi ține în brațe și le dă absolut tot ce le trebuie”.
Romani CRISS	Barul Casablanca (Botoșani)	Amendă contravențională în cuantum de 2 milioane lei	Accesul interzis al etnicilor romi în incinta barului. În fapt, trei persoane au încercat să intre în incinta barului Casablanca din loc. Botoșani. La intrarea în bar era un anunțcare menționa „Intrarea romilor interzisă” Cu toate acestea, una dintre cele trei persoane a intrat în bar unde a constatat că romii nu sunt serviți. A doua zi a fost efectuat un testing de către Romani CRISS și cele trei persoane în cauză, constatându-se aceleași condiții.
Romani CRISS	Complex Moldova (Botoșani)	Amendă contravențională în cuantum de 8 milioane lei.	Accesul interzis al etnicilor romi în incinta barului. În fapt, patru persoane de etnie romă au încercat să intre în incinta barului Complex Moldova din loc. Botoșani, accesul fiindu-le refuzat. La intrarea în incinta barului erau două anunțuri: „Ne rezervăm dreptul de a ne alege clienții” și „Nu servim romii”.

Romani CRISS	Discoteca Number One (Roman)	Avertisment	Accesul interzis al etnicilor romi în incinta discotecii. În fapt, cinci persoane de etnie rromă au încercat să intre în incinta barului Number One din Roman, accesul fiindu-le refuzat. Din discuția cu bodyguardul a rezultat că patronul discotecii a decis să se facă o selecție a persoanelor care intră în local, fără a se preciza criteriile. Bodyguardul a afirmat că patronul ar fi precizat „să nu primească ciori”.
Aven Amentza	Ziua de Vest (Timișoara)	Amendă contravențională în cuantum de 2 milioane lei	Publicarea unui articol cu caracter discriminatoriu la adresa etniei rome. În fapt, articolul cu titlul „România” conține afirmații referitoare la comportamentul etnicilor rromi în spațiul Schengen, afirmând că această se face vinovată de imaginea negativă a României: „Romii din România duc la disperare polițiile din Germania, Franța sau Italia. Pentru că cerșesc, fură, agresează în diverse moduri echilibrul civilizației europene”.
Accept	Ziua (București)	Amendă contravențională în cuantum de 2 milioane lei	Publicarea unui articol cu caracter discriminatoriu la adresa etniei rome. În fapt, în cotidianul „Ziua Opiniei” a fost publicat un articol în care autorul acestuia, Cristi Pantelimon, își expune propria opinie cu privire la Strategia de îmbunătățire a situației romilor. Acesta afirmă că: „problema țiganilor nu vine din lipsa de libertate, ci tocmai din absența unei stăpâniri, a unei conduceri pe care să o recunoască legitimă”, adăugând că „Guvernul trebuie să știe însă că există cazuri în care familiile de țigani sunt cele care își infectează copiii cu HIV pentru a beneficia de ajutoarele aferente acestor cazuri”.
IJP – Buzău	S.C. Beni -Carmen (Buzău)	Amendă contravențională în cuantum de 4 milioane lei	Accesul interzis al etnicilor romi în incinta barului. În fapt, la intrarea în barul societății S.C. Beni-Carmen SNC a fost afișat un anunț care menționa „Accesul romilor interzis”. Inspectoratul Județean de Poliție Bogdănești a efectuat cercetări și fotografii judiciare.
Autosesizare	Discoteca Karma (Cluj)	Amendă contravențională în cuantum de 5 milioane lei	Accesul interzis al etnicilor romi în incinta barului. În fapt, unui grup de tineri aparținând etniei rome li s-a refuzat accesul în incinta barului.

Autosesizare	Discoteca Vox (Foc^o ani)	Avertisment	Accesul interzis al etnicilor romi în incinta barului. În fapt, un grup de tineri aparținând etniei rome a încercat să intre în bar. Angajații barului le-au refuzat accesul, motivând că aceștia sunt romi din alte localități și că în local se desfășoară o petrecere privată.
Romani CRISS	a coala generală Cehei	Avertisment	Crearea unor condiții inegale de educație pentru copiii romi față de cei majoritari. În fapt, elevii de etnie romă învățau separat de elevii majoritari, într-o altă clădire și în condiții inferioare.
Romani CRISS	Piața de la A la Z Familia Tărău	Avertisment	Publicarea unui anunț cu caracter discriminatoriu. În fapt, cotidianul „Piața de la A la Z” a publicat un anunț de închiriere, prin care se interzicea persoanelor de etnie romă locașunea imobilului.
Romani CRISS	M P	Amendă contravențională în cuantum de 2 milioane lei	Publicarea unui articol cu caracter discriminatoriu la adresa etniei rome. În fapt, în cotidian a fost publicat un articol cu titlul „Cioroi vechi și noi”, articol care face numeroase referiri la etnia romă.
Autosesizare	Guinness Pub and Greece Pub	Avertisment	Îngrădirea accesului în locuri publice. În fapt, unui grup de etnie romă i-a fost îngădit inițial accesul în discotecă, după care li s-a refuzat servirea.
Autosesizare	Monitorul de Vrancea S A	Avertisment Avertisment	Publicarea unui anunț cu caracter discriminatoriu. În fapt, cotidianul „Monitorul de Vrancea” a publicat un anunț de închiriere, prin care se interzicea persoanelor de etnie romă locașunea imobilului.
Partida Romilor	C M	Avertisment	Publicarea unui articol cu caracter discriminatoriu la adresa etniei rome. În fapt, în cotidianul “Adevărul de Vaslui” a fost publicat un articol cu titlul “Ghetoul bărlădean – o pată pe obrazul municipalităților”, în care Cezara Mironică și expune opinia referitoare la comportamentul persoanelor de etnie romă, afirmând că “majoritatea țigănilor ce locuiesc aici sunt clienți fideli ai poliției bărlădene și ai medicilor or dermatologi”, “țigăni terorizează toată zona cu furturile și scandalurile provocate la beștele care nu încetează niciodată”.
Romani CRISS	M T	Avertisment	Publicarea unui articol cu caracter discriminatoriu la adresa etniei romă .

Partida Romilor Social Democrată	D B A	Avertisment	Articol cu caracter discriminatoriu la adresa etniei rome .
Romani CRISS	M T	Avertisment	Publicarea unui articol cu caracter discriminatoriu la adresa etniei romă .
B F	B G	Avertisment	Petentei i s-au adus injurii datorită etniei sale.
Autosesizare	N B	Amendă contravențională în cuantum de 6 milioane lei	Injurii aduse etniei rome .
Agenția de monitorizare a presei „Academia Cașavencu”, Romani CRISS	Club „Bamboo”	Avertisment	Interzicerea accesului în incinta localului a unor persoanelor de etnie romă.
M C	S.C. Nibia S.R.L.	Avertisment	Interzicerea accesului în incinta localului a persoanelor de etnie roma.
Autosesizare	FC Steaua Bucure° ti	Amendă contravențională în cuantum de 40 milioane	Scandarea de către galeria echipei Steaua a unor sloganuri cu caracter discriminator la adresa suporterilor °i echipei Rapid.
Autosesizare	G S	Amendă contravențională în cuantum de 20 milioane	Manifestarea unui comportament pasiv față de atitudinea discriminator ie °i incitarea la discriminare a galeriei Steaua
Agenția de monitorizare a presei „Academia Cașavencu”	E N, G P	Avertisment	Afirmații cu caracter discriminatoriu la adresa etniei rome .
R M	G L	Avertisment	Afirmații discriminatorii la adresa etniei rome .
Romani CRISS	Gazeta de Nord Vest	Avertisment	Afirmații discriminatorii la adresa etniei rome .
Romani CRISS	E-Jobs	Amendă contravențională în cuantum de 4 milioane	Apariția pe site -ul E-jobs a unui anunț cu caracter discriminatoriu .
Romani CRISS	S.C. Adrasim S.R.L.	Amendă contravențională în cuantum de 20 milioane	Publicarea pe site -ul E-jobs a unui anunțcu caracter discriminatoriu .
Autosesizare	A. S.	Amendă contravențională în cuantum de 15 milioane	Afirmații jignitoare la adresa etniei rome.
P. C.	Primăria Tg. Frumos	Avertisment	Îngrădirea dreptului de a desfă°ura activitatea economică din cauza etniei.

Romani CRISS
Centrul Romilor pentru
Intervenție Socială și Studii

Această broșură este realizată de Romani CRISS, în cadrul proiectului "Acțiuni Transnaționale de Dezvoltare de politici și/sau Replici Legale în Lupta împotriva Discriminării bazate pe Origine Rasială sau Etnică, Religie sau Credință, Dizabilități, Vârstă și Orientare Sexuală" finanțat de Comisia Europeană și implementat de European Dialogue din Marea Britanie, în parteneriat cu Romani CRISS, Romani Baht din Bulgaria, Pavee Point din Irlanda, Centrul pentru drepturi civile și drepturile omului din Slovacia.

Conținutul acestei publicații nu reflectă în mod obligatoriu opinia sau poziția Directoratului Comisiei Europene pentru Angajare și Probleme Sociale. Comisia Europeană sau oricare altă persoană care acționează în numele Directoratului nu sunt responsabile pentru modul în care se folosește informația din această publicație.

UNIUNEA EUROPEANA

"Această publicație este sprijinită de Programul de Acțiune al Comunității Europene de combatere a discriminării (2001-2006). Acest program dorește să sprijine implementarea efectivă a noii legislații anti-discriminare a Uniunii Europene. Programul se adresează tuturor părților care pot modela dezvoltarea unei legislații și politici anti-discriminare eficiente, în țările Uniunii Europene, EFTA și în țările candidate la UE.

Programul de acțiune are trei obiective principale: să crească nivelul de informare privind problematica discriminării; să dezvolte capacitatea de a combate eficient discriminarea; să promoveze valorile care stau la baza luptei împotriva discriminării.

Pentru mai multe informații accesați: http://europa.eu.int/comm/employment_social/fundamental_rights/index_en.htm

Romani CRISS

Centrul Romilor pentru Intervenție Socială și Studii

Centrul Romilor pentru Intervenție Socială și Studii este o asociație civică non-profit, înființată la 4 aprilie 1993. Membrii fondatori ai organizației sunt Federația Etnică a Romilor (FER), Centrul de Cercetare a Romilor/Țiganilor al Universității Ren Descartes-Paris și Institutul de Sociologie al Academiei Române.

Romani CRISS îmbină militantismul civic pentru respectarea drepturilor romilor ca persoane și ca minoritate, cu proiectarea și implementarea de programe de politică publică în beneficiul comunităților locale de romi.

CRISS activează în comunități multietnice din România cu populație de romi, pentru consolidarea instituțiilor democrației locale bazată pe respectarea nediscriminatorie a drepturilor cetățenești, politice, economice și culturale. CRISS promovează conceptul politic al romilor ca popor în diaspora mondială și ca minoritate europeană, față de care statele naționale și instituțiile interguvernamentale au o responsabilitate specială.

La Summit-ul EU/US din Londra, în 18 Mai 1998, Romani CRISS a primit Premiul pentru Democrație și Societate Civilă, premiu oferit de către Uniunea Europeană și Statele Unite ale Americii.

În prezent, Romani CRISS își derulează activitățile fiind structurată în departamente specializate pe Drepturile Omului, Media, Social, Educație, Sanitar, Internațional-Pactul de Stabilitate. Toate aceste Departamente se relaționează direct cu Departamentul Administrativ și Executiv al organizației.

Fondurile CRISS sunt obținute prin finanțări de proiecte realizate de staff-ul organizației sau în colaborare cu specialiști externi. În derularea programelor sale, CRISS cooperează atât cu organizații guvernamentale cât și neguvernamentale, din țară și din străinătate, cu organizații ale romilor și cu specialiști ne-romi.

Romani CRISS și Departamentul pentru Drepturile Omului, în cursul anilor a colaborat și colaborează cu instituțiile statului român și organizații internaționale precum Consiliul Europei, Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa-Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturilor Omului, (OSCE/ODIHR), Punctul de Contact pentru Romi și Sinti al OSCE/ODIHR, Organizația Națiunilor Unite (ONU). De asemenea a cooperat și cooperează cu reprezentanți ai Guvernelor și Ambasadelor statelor Uniunii Europene, Centru și Sud-Estul Europei, precum și ai statelor Scandinave, Statelor Unite ale Americii.